

1. LOUČENÍ S LÉTEM

8-13 UČEBNICE

CÍLE: Žák si zopakuje vědomosti a dovednosti osvojené v 1. ročníku; bude schopen vyprávět jednoduchý příběh, vést rozhovor na téma jemu blízké, psát počáteční velké písmeno ve vlastních jménech osob.

POMŮCKY: nástěnná tabule tiskacího a psacího písma, fotografie správného sezení při psaní a správného držení pera, fotografie z prázdninových pobytů v tuzemsku i v zahraničí, obrázky s tematikou prázdnin, pohlednice, fotografie hradů a zámků, suvenýry, prospekty, rozvrh hodin, kalendář, obrázky dětí z učebnice, z učebnic 1. ročníku, z pohádek z večerníčků, pastelky, lehký měkký míček (molitanový)

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY: Prvouka – Místo, kde žijeme, Lidé kolem nás, Rozmanitost přírody, Člověk a jeho zdraví. **Tělesná výchova** – pohybové hry ve třídě. **Hudební výchova** – zpívání písniček s vlastními jmény osob (*Šla Nanyňka do zelí, Utíkej, Káčo, utíkej, Marjánko, Marjánko, ...*). Rytmizace jmen.

ČINNOSTI

ÚVODNÍ TEXT: Vychází z prázdninových zážitků, na nichž žáci cvičí reálné vypravování.

Turistické značky upoutají pozornost žáků, možná se ani nebudeme muset ptát, co která znamená (k čemu slouží, kde ji můžeme vidět – třeba i v okolí školy apod.), a žáci se sami rozhovoří; pokud ne, ptáme se.

Značky jsou uvedené v tomto pořadí: 1., 2. turistická cesta (červená – zpravidla hřebenová místní nebo okresní; modrá – většinou po vrstevnicích, krajská; zelená – okresní, dlouhé trasy po vrstevnicích; žlutá – spojovací cesta, zkratka); 3. naučná stezka (vždy zelená); 4. odbočka ke zřícenině; 5. odbočka k vrcholu; 6. změna směru.

1 ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

ŘEŠENÍ: čč: v Chorvatsku a na Šumavě; zč: k orientaci v přírodě

VYPRÁVĚNÍ PODLE OBRÁZKOVÉ OSNOVY

INFORMACE PRO UČITELE

Začátek vychází tradičně z prázdninových zážitků, na nichž žáci cvičí reálné vypravování, tj. existuje reálná komunikační situace, která vyžaduje vypravování o něčem, co příjemci neznají, a vyvolává tedy u nich pocit, že se něco skutečně dozvídají, a ptají se na to, co je zajímavé.

8

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

1. Loučení s létem

Začala škola. Povídáme si, co jsme zažili o prázdninách. Linda byla u babičky na chalupě. Mají tam obrovský rybník. Vypadá skoro jako moře. Zuzana jela s rodiči do Chorvatska. Potápěla se tam v opravdovém moři.

Přemýšleli jsme, jestli děti z Chorvatska jezdí na prázdniny k nám. Některé ano. Podívat se na naše hory a stará města. Je prima, když každý může jet, kam chce.

Lukáš: „Ahoj Dane!“

Dan: „Čau Lukáš!“

Lukáš: „Co jsi dělal o prázdninách?“

Dan: „Byl jsem na táboře. Bylo to bezva. Koupali jsme se a hráli jsme v lese hry.“

Lukáš: „Já jsem byl s rodiči na Šumavě. Chodili jsme na výlety. Naučil jsem se při tom turistické značky!“

1 Četl/a jsi s porozuměním? Přemýšlej.

- Kde byly děti z textu o prázdninách?
- Zažil/a jsi něco podobného? Vypravuj.
- Cestuješ rád/a? Proč?
- K čemu slouží turistické značky?

2 Ukažte si na mapě České republiky Šumavu a další místa, která jsi o prázdninách navštívil/a. Některá z nich napiš.

ROZHOVOR

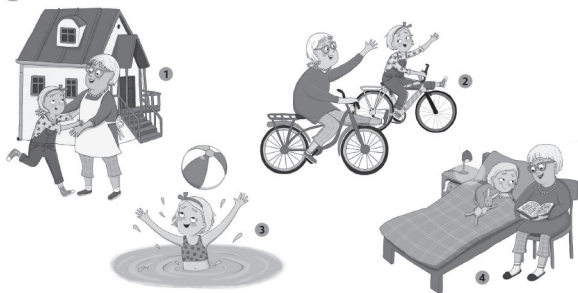
INFORMACE PRO UČITELE

Zprostředkování nového učiva o rozhovoru je induktivní, žáci pracují ve dvojicích, popř. trojicích, a využívají nabízené otázky, ale tvoří také vlastní (to je velmi důležité). Některé rozhovory mohou proběhnout frontálně. Při procházení poučky se pak zpětně dotazujeme, zda se žáci navzájem skutečně poslouchali, zda opravdu odpovídali na zadané otázky (zvláště u těch, které nebyly z nabídky), zda přidali i nějakou informaci navíc.

3 Podstatou je ověření pozorného naslouchání s porozuměním.

4 Důležité je procvičit co nejvíce písmen a jejich tvarů.

1 Vypřávej podle obrázků, jak vypadal Lindin prázdninový den.

2 Vždy vypravujeme tak, jak se věci postupně staly.

3 Ptej se spolužáků, co dělali o prázdninách. Můžeš použít následující otázky nebo vymyslet další.

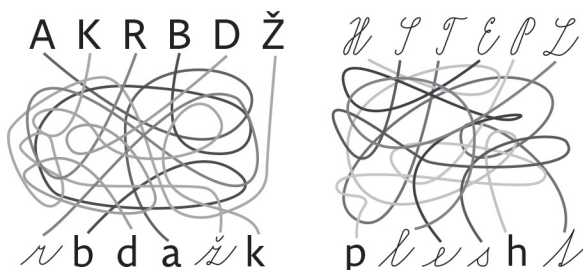
- * Co tě na některém z prázdninových výletů nejvíce zaujalo? Proč?
- * Čím jsi cestoval/a? Který způsob cestování máš nejraději?
- * Která zajímavá zvířata nebo rostliny jsi viděl/a?
- * Co nového ses naučil/a?

4 Při rozhovoru dodržujeme určitá pravidla: Pozorně posloucháme, na co se nás druhý ptá. Odpovídáme na otázky. Do odpovědi můžeme přidat i něco navíc. Sami se druhého nezapomeneme také ptát. Nasloucháme jeho odpovědi.

5 Vypřávej ostatním, co ses dozvěděl/a od spolužáka nebo spolužačky. Tvé vypravování mohou opravit nebo doplnit.

TIP: Po vypracování úlohy mohou žáci připravit podobné úlohy pro spolužáky.

4 Hledej dvojice písmen. Napiš je.

5 Připomeňte si ve dvojici, nad kterými písmeny píšeme háček a nad kterými píšeme čárku. Některá písmena s háčkem a čárkou napiš.

6 Sestav co nejvíce slov. Slova napiš.

ma, tek, ka, líř, so, ša, ta, koč, ko, lo, da, dě

7 O prázdninách jsme zažili hodně nečekaných věcí. Pověď, jak se zachováš, když:

- * se ztratíš v lese nebo v cizím městě,
- * najdeš poraněné zvíře,
- * se chceš seznámit s novými kamarády,
- * tě na cestě překvapí bouřka.

5 Připomeneme si, jak se čárky a háčky správně píší (směr a sklon psaní, dolní zátrh).

ŘEŠENÍ: dlouhé samohlásky, č, ě, ě, ě, ř, š, ť, ž

6 **ŘEŠENÍ:** maso, kočka, kočko, soda, malíř, kolo, lodě, talíř, děda, šátek

7 Využijeme příležitosti k zopakování telefonních čísel 155 – záchranná služba, 150 – hasiči, 158 – policie, 112 – jednotné číslo pro tísňové volání fungující ve všech státech Evropského hospodářského prostoru a ve Švýcarsku, využívají ho především cizinci; rozhovor o zásadách použití.

8 **ŘEŠENÍ:** jezdím, pláštěnku, housku, boty, pohorky, autobusem, uvidím, maliny; čč: 8; mč: 5, 6

TIP: Věty můžeme využít pro komunikační výchovu: *Kdy některou z vět můžeš slyšet nebo říci? Kdo asi jednotlivé věty říká? Sehraje rozhovor, v němž se některá věta objeví.* Apod.

9 **ŘEŠENÍ:** čč: čuník; mč: přišel, píše; hč: 14; zč: pero dělá kaňky

TIP: Možno použít jako námět pro výtvarnou výchovu.

8 přečti věty a vyber vhodná slova.

Moc ráda (píšu – jezdím) na výlety. Na výlet si беру (pláštěnku – tabuli). Připravím si (bramboru – housku) se sýrem a paprikou. Obuju si pevné (rukavice – boty). Také si obouváš (brusle – pohorky)? Většinou jedu vlakem nebo (letadlem – autobusem). V dále možná (uvidím – uslyším) starý hrad. Kéž si u lesa natrhám (maliny – stromy)!

- Spočítej věty.
- Spočítej slova v první a poslední větě.

9 přečti si básničku.

Úkoly
Čuník přišel ze školy
a hned píše úkoly.

Z kopečka i do kopečka,
čárka, kaňka, kaňka, tečka.

Z pera prší na stránky
inkoustové přeháňky.

(podle Jana Krejčího)

- Kdo v básni píše úkoly? Vymysli mu jméno.
- Z prvních dvou řádků vypiš slova, která popisují, co dělal a dělá čuník.
- Spočítej písmena s háčkem.
- Co znamená, že prší inkoustové přeháňky? Jak to můžeme říct jinak?

10 Vyhledej názvy věcí, které nepatří do školy. Napiš je.

cvičební úbor, fén, hadřík, letadlo, kelímek, traktor, modelína, nůžky, obaly, pastelky, nožik, svačina, žirafa, štětec, rozvrh hodin, žvýkačka

- ☛ Přečti si, jak se děti první školní den seznamovaly. Představ se svému novému spolužákovi/spolužačce. Sehraje podobnou scénku ve třídě.

- 11 ☛ Vyber správné počáteční písmeno a jména napiš. Každé písmeno použij jen jednou.

D W L ě L T B R K ů F M

__an, __imon, __arie, __inda, __ndřej, __uzana, __omáš, __inky

- 12 ☛ Máš ve třídě nového spolužáka nebo novou spolužačku? Povídejte si spolu o tom, co byste o sobě ještě chtěli vědět.

- 10 Doporučujeme zopakovat psaní obtížnějších psacích písmen a předložit k nahlédnutí tabuli psacího písma.

ŘEŠENÍ: fén, letadlo, traktor, nožík, žirafa, žvýkačka

SEZNÁMENÍ

TIP: Doporučujeme využít k rozhovoru o tom, odkud děti pocházejí, případně jak se píší jejich jména.

- 11 ŘEŠENÍ: Dan, Šimon, Marie, Linda, Ondřej, Zuzana, Tomáš, Winky

- 12 Dalším věcným tématem, které je na začátku školního roku aktuální a umožňuje realizovat vypravování a rozhovor, je nový spolužák (nová spolužačka) ve třídě. Není-li ve třídě nový žák (nová žákyně), sehraje jeho roli my.

☛ ŘEŠENÍ: Lukáš

☛ ŘEŠENÍ: Linda Hálková, Winky Wangová, Zuzana Kubů

- ☛ Dan má příjmení Zelenka. Jeho kamarád ze třídy se jmenuje Šimon Dobeš. Jejich spolužák má příjmení Dlouhý. Jak zní jeho jméno?

- ☛ Řekni, jak se jmenují spolužačky hochů. Zuzčino příjmení je Kubů. Další dívky mají příjmení Hálková a Wangová. Které příjmení asi patří Winky?

- ☛ Přiřaď k sobě jména a příjmení všech těchto dětí. Napiš je. Na co si při psaní jmen a příjmení musíš dávat pozor?

- ☛ Jména a příjmení jsou vlastní jména osob. První písmeno je vždy velké.

- 13 ☛ Napiš jména svých oblíbených hrdinů z knížek i filmů, které znáš.

- 14 ☛ Doplň písmena a slova přepiš.

__deněk __věrák, __osef __ada, __ožena __ěmcová, __aromír __ágr,
__ucie __ílá, __ster __edeká

- 15 Diktáty.

- * L, E, S, p, j, b, f, é, v, ě, g
- * ma, ne, do, te, bá, bu, co, cha, žu
- * pes, kos, řach, voda, máma, Ája

PSANÍ VELKÝCH PÍSMEN

INFORMACE PRO UČITELE

K vyvození učiva o psaní velkých písmen ve vlastních jménech slouží kromě textu i ilustrace s dětmi.

- 14 ŘEŠENÍ: Zdeněk Svěrák, Josef Lada, Božena Němcová, Jaromír Jágr, Lucie Bílá, Bedřich Smetana, Ester Le-decká

- 15 Diktát zařazujeme podle aktuální situace ve třídě. Rozsah diktátu můžeme upravit, některým žákům případně diktovat pouze vybranou část. Lze využít nabídku pro psaní diktátu uvedenou v úvodu příručky, s. 10.

DIDAKTICKÉ HRY A AKTIVITY

SEZNAMUJEME SE 1 (SEZNÁMENÍ, POZORNOST): Sedíme s žáky v kruhu. Každý o sobě řekne krátkou větu, ostatní ji společně zopakují.

SEZNAMUJEME SE 2 (SEZNÁMENÍ, POZORNOST, RYTMUS): Sedíme v kruhu a Źukáme prsty o zem. Každý z kruhu řiká v rytmu o sobě jednu větu s příslušnou intonací. Např. Eliška: Já jsem Eliška a ráda jezdím na kole. Ostatní zopakují: To je Eliška a ráda jezdí na kole. Marek:

Já jsem Marek a chtěl bych mít svůj počítač. Ostatní: To je Marek a chtěl by mít svůj počítač.

ZDRAVÍME SE (ZDVOŘILOST, POSTŘEH): Stojíme v kruhu a házíme míč někomu jinému. Současně ho pozdravíme: *Ahoj Jirko!* Oslovený odpoví: *Ahoj Lukáši!* Pak hází míč dalšímu.

SLEPECKÉ PSANÍ (UPEVNĚNÍ ZNALOSTI PSANÍ A ČTENÍ PÍSMEN, ROZVOJ SMYSLŮ): Do modelíny na vhodné podložce vyryjeme písmeno (slovo). Děti si podložku posílají, poslepu vrypy ohmatávají a to, co zjistí, napíší na kartičku. Na znamení učitele kartičky zvednou a porovnají je. *Podle T. Kotena (s. 41).*

PSANÍ PÍSMEN NA ZÁDA: Děti sedí v kruhu za sebou. Jeden „napíše“ písmeno (slovo) prstem druhému na záda. Ten pak „napíše“, co ucítil, na záda svého spolužáka před ním. Výsledek pak první a poslední žáci porovnají. Jednodušší varianta: žáci ve dvojicích „píší“ na záda spolužákovi, ten pak hned řekne, o jaké písmeno (slovo) se jednalo.

MÁM RÁD (JAZYKOVÁ ROZCVIČKA, ROZVOJ SLOVNÍ ZÁSOBY): Děti se mají představit a říct, co mají rády. Upozorníme, že odpovědi souvisejí s vlastním jménem žáka, ale víc neprozradíme. Každému však sdělíme, zda volil vhodnou odpověď či ne. Vyhraje ten, kdo princip odpovědi najde. Příklad: *Jmenuji se Tomáš a mám rád svého tatínka. Podle T. Kotena (s. 97).*

4-7 PRACOVNÍ SEŠIT

1 Ke slovům napsaným tiskacím písmem žáci kreslí jednoduché obrázky, k obrázkům píší názvy psacím i velkým tiskacím písmem podle svého výběru. Lze využít v rámci mezipředmětového vztahu s výtvarnou výchovou – práce na téma *Zavařujeme si zážitky z prázdnin*.

3 Opakování tvarů písmen, procvičování jemné motoriky. Zařadíme samozřejmě i poznávání písmen, popř. uvádění slov, vlastních jmen začínajících vybranými písmeny, obsahující vybraná písmena apod. Pro rychlejší fixaci doporučujeme zpočátku používat předlohu tvarů písmen.

4 Žáci píší další slova, ve kterých se objevují písmena *w, x, q*.

8 Navíc: vytvoření jmenného seznamu žáků ve třídě.

9 Nabízí se rozhovor nad různými kalendáři a o kalendářích (děti mohou přinést ukázat, co používají doma, hovoří o tom, kdy kalendář používají samy nebo jejich rodiče). Aktivní práce s kalendářem; vytvoření přehledu svátků a narozenin žáků třídy.

Další materiály a podporu naleznete na

fred.fraus.cz,

skolasnadhledem.cz,

v interaktivní učebnici **Flexibooks.**

2. PTAČÍ KONCERT

14-19 UČEBNICE

CÍLE: Žák ovládne pamětně **abecedu** a osvojí si v jednoduchých příkladech dovednost třídít slova podle abecedy. Žák si osvojí pojmy a termíny **hláska** a **písmeno**.

POMŮCKY: atlas ptáků i rostlin, dětské encyklopedie, zvuková nahrávka hlasů ptáků

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY: **Prvouka** – Rozmanitost přírody. **Matematika** – počet, pořadí. **Hudební výchova** – písně *Žezuličko, kde jsi byla, Vyletěla holubička*; noty a notová osnova. **Výtvarná výchova** – kolorovaná kresba zpěvného ptáka podle názoru. **Pracovní výchova** – výroba ptačích budek z připravených polotovarů, výroba vlastní abecedy podle s. 17 v učebnici, výroba kartiček s abecedou.

Další materiály a podporu naleznete na

fred.fraus.cz,

skolasnahledem.cz,

v interaktivní učebnici **Flexibooks.**

ČINNOSTI

1 ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

ŘEŠENÍ: **čč:** na drátě, mají dobrý výhled (potrava, predátoři); **mč:** Linda svým dupáním; **hč:** labutě (z úvodního textu), další odpovědi dle zkušeností žáků

2 ŘEŠENÍ: **čč:** dráty připomínají notovou osnovu a vlaštovky noty; **mč:** zvuk flétny připomíná zpěv slavíka; **hč:** vlaštovky si znovu sedají na dráty jako noty

Žák objevuje rozdíl mezi pojmy *hláska* a *písmeno* a poznává termín *hláska* a zároveň upevňuje pravidla pro psaní vlastních jmen.

ŘEŠENÍ: Linda

3 ŘEŠENÍ: budka, hnízdo, vejce; **čč + mč:** např. banán, bráška, balon, hodiny, havran, husa, voda, vařečka, vrabec

4 ŘEŠENÍ: páv, pštros, tučňák, papoušek, krocan, ledňáček

TIP: Žáci mohou vymyslet další přesmyčku.

14

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

2. Ptačí koncert

Je nedělní ráno. Na drátech za oknem sedí vlaštovky jako noty. Linda už noty zná, hraje podle nich na flétnu. Flétnička někdy píská jako černý kos. Jindy zase zpívá jako slavík.

Když Linda vyjde před dům, vlaštovčí noty se rozletí. Kdopak je to vystrašil? Čáp ze svého hnízda na komíně? Kdepak. Vlaštovky se polekaly Lindiněm dupáním. Linda utíká k rybníku podívat se na labutě. Vlaštovky se zatím znovu řadí do písničky.

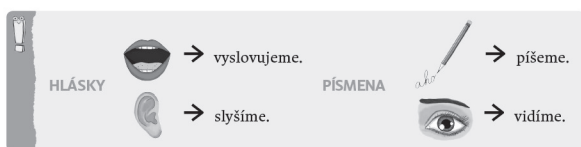
1 Čet/a jsi s porozuměním? Přemýšlej.

- Kde sedí vlaštovky? Proč?
- Kdo je vystrašil? A čím?
- Co Linda asi uvidí u rybníka?

2 Vysvětli.

- Vlaštovky sedí na drátech jako noty.
- Flétnička zpívá jako slavík.
- Vlaštovky se znovu řadí do písničky.

Jak se jmenuje dívka z úvodního textu? Řekni a napiš, čím její jméno začíná.

HLÁSKA A PÍSMENO

15

3 Prohlédni si fotografie a předměty na nich pojmenuj.

- Řekni tři slova začínající stejnou hláskou jako předměty na obrázcích.
- Napiš tři slova začínající stejným písmenem jako předměty na obrázcích.

4 Utvoř správné názvy ptáků a přepiš je psacím písmem.

VÁP, PŠOSTR, TUŇÁČK, ŠEKPAPOU, CANKRO, NÁLEDČEK

5 Maminka napsala Lukášovi seznam věcí, které má koupit pro svého papouška. Doplň do slov chybějící písmena.

- Vytvoř podobný seznam na nákup věcí pro jiného domácího mazlíčka. Některá z uvedených slov můžeš použít.

oře_y
kuku_ice
hr_ch
_iwi
těst_viny
slune_nicová
semín_a
rý_e
_ranule

1 Vypiš z úvodního textu názvy ptáků. Navrhni, jak můžeš názvy ptáků seřadit.

! Hlávky vyslovujeme a písmena čteme v ustáleném pořadí. Tomuto pořadí se říká abeceda.

6 Co všechno bývá řazeno podle abecedy? Proč je výhodné takto řadit slova?

7 Seřaď názvy ptáků podle abecedy.

kos, jiříčka, čáp, holub, vrabec, dudek, špaček

8 Jmenuj vše, co létá.

Slova potom seřaď podle abecedy.

9 Uhádneš to?

S podzimem vždy odlétá za sluníčkem do tepla.

Zas na jaře ji vidíme, kuku, kuku uslyšíme.

■ Řekněte si společně, co o tomto ptákoví víte.

10 Najdi slova, která jsou napsána chybně.

datel - dátel, kukacka - kukačka, zobak - zobák, acásek - ocásek, letat - létat, čáp - cáp, orel - orek, papoušek, kacir, houser, kléc

■ Napiš slova správně a seřaď je podle abecedy.

5 ŘEŠENÍ: ořechy, kukuřice, hrách, kiwi, těstoviny, slunečnicová semínka, rýže, granule; **čč:** umožňuje skupinovou práci

ŘEŠENÍ: vlaštovky, kos, slavík, čáp, labuť; řadit lze např. dle počtu písmen a velikosti (i abecedy)

6 ŘEŠENÍ: seznam kontaktů v mobilním telefonu, seznam žáků ve třídě, hesla v encyklopediích, knihy v knihovně; všeobecně známá ustálená norma používaná ve společnosti (je to přehledné a abecedu všichni znají)

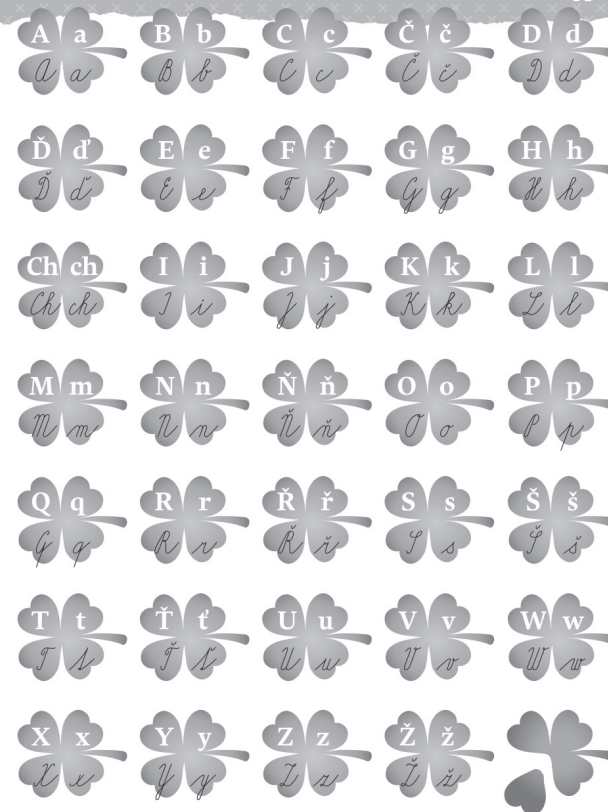
7 ŘEŠENÍ: čáp, dudek, holub, jiříčka, kos, špaček, vrabec

8 ŘEŠENÍ: komár, letadlo, motýl, sluníčko sedmítečné, vosy

9 ŘEŠENÍ: kukačka

TIP: Žáci mohou vymyslet obdobnou hádanku (nemusí být rýmovaná).

10 ŘEŠENÍ: dátel, kukacka, zobak, acásek, letat, cáp, orel, kacir, kléc; **čč:** čáp, datel, kačer, klec, kukačka, létat, ocásek, orel, zobák

11 Žáci přemýšlejí o vhodnosti jmen pro konkrétní druh zvířete, aktivují slovní zásobu v oblasti křestních jmen, ale i vymýšlejí jména jiná.

ŘEŠENÍ: podle dalšího písmena ve slově

11 Přečti názvy zvířat. Zvířata pojmenuj podle vzoru: papoušek Pepa.
pes, kočka, morče, šnek, želva, opice, kanár

! Už umíš seřadit slova podle počátečního písmene. Jak se ale řadí slova, která začínají stejným písmenem? Pomůže ti obrázek.

! Jak uspořádáš tato příjmení?
* Sýkora, Stehlík, Skřivan, Sup
* Sojka, Sova, Sokol, Slepíčka

Slova, která začínají stejným písmenem, abecedně řadíme podle druhého písmene ve slově. Pokud je první i druhé písmeno stejné, řadíme slova podle třetího či dalšího písmene.

12 V každém řádku vyber ze závorek vhodné slovo, které se při řazení podle abecedy nachází mezi dvěma uvedenými slovy.

kos _____ křepelka (kanárek, krocan)

hbitý _____ hrabavý (hlučný, hřejivý)

sedí _____ skáče (sfoukne, slétne, staví)

borůvky _____ brusinky (banán, broskev, bluma)

jablň _____ jedle (jeřáb, jilm, jasan)

začepřil se _____ zalezl (zazpíval, zastavil se, zachrochtal)

Michal _____ Miloš (Mírek, Mikuláš, Martina)

Nováček _____ Novotný (Novák, Nový, Nosatý)

TIP: Můžeme připomenout řazení příjmení dětí ve třídě.

ŘEŠENÍ: 1. hvězdička: Skřivan, Stehlík, Sup, Sýkora; 2. hvězdička: Slepíčka, Sojka, Sokol, Sova

12 K řešení pomůže skupinová práce.

ŘEŠENÍ: krocán, hlučný, sfoukne, broskev, jasan, zachrochtal, Mikuláš, Novák

TIP: Utvořte skupiny. Jeden žák začne říkat abecedu a náhle skončí. Další naváže. Kdo nepokračuje hned, získá trestný bod. Vítězové skupin potom soutěží mezi sebou o krále abecedy.

13 Aktivní využití a uvědomění si abecedního řazení.

14 **ŘEŠENÍ:** došvitořím, odletím, mořím, na shledanou, vesničko, zase, doma; čč: vlaštovka, končí podzim, odlétá na jih; mč: pozor na barvu perí; pomůžeme si obrázkem nebo větší fotografií, kde vynikne odlišnost od jiříčky; hč: vrabec, vrána, výr

TIP: Žáci vymyslí další skupinu ptáků začínající jinou hláskou a seřadí je podle abecedy.

15 Rozsah diktátu můžeme upravit, některým žákům případně diktovat pouze vybranou část, viz s. 10.

DIDAKTICKÉ HRY A AKTIVITY

ŠIFROVANÁ VĚTA: Napíšeme zápis a žáci jej rozšifrují podle určení, zda je hledané písmeno v abecedě hned před (hned za) zapsaným písmenem. Ukázka např. v PS 1, 11/9. Vítězí ten, kdo první rozluští šifrovanou zprávu (a samozřejmě správně).

SLOVNÍ KOPANÁ (HLÁSKA, SLABIKA)

ŠEL DĚDEČEK DO OBCHODU (VIZ NÁPADNÍK): Sedíme v kruhu. Říkáme *Dědeček jede na výlet. Rád by vás vzal s sebou, ale musíte si zabalit správné věci. Dědeček si vezme: mléko, maso, mýdlo, mapu. Co si vezmete vy?* Žáci jednotlivě odpovídají: *Já si vezmu na výlet s dědečkem...* Žáci se snaží objevit pravidlo výběru věcí, které si dědeček vezme s sebou na výlet (v tomto případě všechna slova začínají na písmeno *m*). Při správné odpovědi žáka řekneme: *Ano, tebe dědeček vezme s sebou na výlet.* Při špatné odpovědi říkáme: *Ty s dědečkem zatím jet nemůžeš, přemýšlej a vyber jiné věci, které si na výlet vezmeš.* Hra trvá, dokud děti neobjeví pravidlo výběru věcí. Možné obměny: slova podle abecedy, slova začínající na stejnou slabiku, slova začínající na samohlásku, souhlásku, slova jednoslabičná, dvojslabičná apod.

8–11 PRACOVNÍ SEŠIT

6 Ke znázornění je vhodné použít různé barvy pastelky.

7 Žáci mohou vyjmenovat dívčí/chlapecká jména, která se jim líbí/nelíbí, a odůvodňovat svůj názor.

8 Žákům můžeme rozdat obrázky např. savců, ovoce, zeleniny, které mohou řadit podle abecedy. Při kontrole dbáme, aby dítě vždy hlasitě obrázek pojmenovalo.

9 Podle stupně zvládnutí abecedy můžeme žáky nechat toto cvičení vypracovat s využitím přehledu abecedy. Žáci mohou vytvářet obdobné šifry pro své spolužáky.

ABECEDA

19

13

Napiš svoje jméno na větší papír. Seřaďte se ve třídě tak, aby vaše jména šla za sebou podle abecedy.

14

Přečti si básničku a doplň do slov chybějící písmena.

Vlaštovka

Letos už tu d_švitořím

a od_etím k širým mo_ím.

Na shle_anou, vesni_ko má,

k jaru za_e budu do_a.

(podle Ladislava Stehlíka a Josefa Lady)

Kdo se v básni loučí? A proč?

Podle čeho poznáš vlaštovku? Popiš ji.

Řekni další názvy ptáků začínající na hlásku *v*. Obrázek ti pomůže.

Seřaď názvy podle abecedy.

15

Diktáty.

* nese, zobe, klove, hledá, létá, poslouchá, skáče, mává, pozoruje

* Lenka Datlová, Roman Luňák, Zuzana Sojková, Jana Vránová, Karel Špaček

24

3. LÍBÍ SE NÁM VE ŠKOLE

20-25 UČEBNICE

CÍL: Žák si připomene termín **věta** (kterou poznává intuitivně) a dovednost psát větu s velkým písmenem na začátku. Dále si osvojí jednak pojmy a termíny **druh věty, věta oznamovací, tázací, rozkazovací a přací**, jednak získá pravopisnou vědomost (existence různých interpunkčních znamének pro označení konce věty) a dovednost (dokázat správně vybrat odpovídající znaménko a napsat je), a jednak dovednost různé druhy vět správně tvořit a vhodně je užívat.

POMŮCKY: kapesní šachy nebo několik šachových figurek, rozvrh hodin, žákovské hodiny, pastelky, školní potřeby, rekvizity k demonstraci činností v zájmových kroužcích, případně dětská encyklopedie, CD

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY: Matematika – Čas. Číslo a početní operace. Prvouka – Člověk a čas (dny v týdnu, měsíce, hodiny, činnosti), Člověk a jeho zdraví (aktivní trávení volného času). Hudební výchova – písně s tematikou školního prostředí, např. *Adámku náš, Když jsem chodil do školy*, rytmické říkadlo *Ty hodinky pěkně jdou*, melodie.

ČINNOSTI

ÚVODNÍ TEXT: Text lze využít pro tvoření písemných a mluvených projevů na dané téma, neboť žáci mají možnost vyprávět na základě vlastních zkušeností a svých osobních zájmů.

1 ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

ŘEŠENÍ: čč: počítají, zpívají, malují, cvičí; děti se nenučí (Můžeme odlišit vyučování od dalších aktivit ve škole.); hč: snadno se něčemu velmi dobře naučí

2 ŘEŠENÍ: dělat něco, co nás baví, ve svém volném čase, mít zálibu, zájem

TIP: Mají žáci nějakou knihu o svém koníčku? Jak se jmenuje? Kdo ji napsal? Mohou ji přinést do školy a povídat, co se z ní dozvěděli.

3 ŘEŠENÍ: Adam, Linda, Šimon

4 ŘEŠENÍ: globus, guma, kružítko, ořezávátko, paleta, penál, pero, pravítko, sešit, štetec, tužka

20

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

3. Líbí se nám ve škole

Chodíte rádi do školy? Já a moji kamarádi ano. Nediďte se! Ve škole se nikdy nenučíme. Počítáme do dvaceti, a to se nám hodí. Věděli jste, že člověk má dvacet prstů? Také zpíváme písničky, malujeme obrázky a často cvičíme. Tělocvik máme rádi. Kéž by byl pořád! Můj kamarád Adam hraje fotbal. Je v družstvu mladších žáků. Někdy mi kopne míč a zavolá: „Přihraj!“ Linda se učí hrát na flétnu a Šimon chodí do šachového kroužku. Ať každý dělá, na co má talent.

1 Četl/a jsi s porozuměním? Přemýšlej.

- Co děti z textu dělají ve škole rádi? Proč?
- Co ve škole baví tebe? Proč?
- Co to znamená mít na něco talent?

2 Šachy jsou Šimonovým koníčkem. Co to znamená? Jaký je tvůj koníček? Proč tě baví?

3 Seřaď jména dětí z textu podle abecedy.

4 Vyjmenuj šest školních pomůcek. Jejich názvy seřaď podle abecedy.

5 Přečti první a třetí větu úvodního textu.

- Podle čeho poznáš, že jde o větu?
- Co je na těchto větách podle tebe zajímavého? Čím se liší?
- Zkus vysvětlit, co to je věta a k čemu věty používáme.

VĚTA

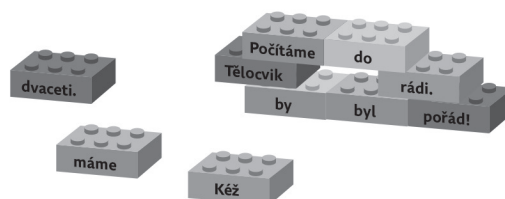
21

6 Přečti si následující větu. Obrázky nahraď slovy.

Věty můžeme nebo všechno, o čem , co , co .

Na začátku věty píšeme velké písmeno. Mezi slovy ve větě děláme mezery. Na konci věty píšeme znaménko (. ? !).

5 Dostav věty pomocí uvedených slov. Napiš je. Spočítej, kolik slov má každá věta.

6 Přečti, co o sobě řekly děti z 2. B. Některé věty pak správně napiš.

Pondělí: „Mám angličtinu.“ Pátek: „Chodím do knihovny.“
Úterý: „Dělám keramiku.“ Sobota: „Pomáhám doma.“
Středa: „Hraji fotbal.“ Neděle: „Jezdím na výlety.“
Čtvrtek: „Navštěvu počítačový kroužek.“

TIP: Žáci mohou využít školní předměty či ilustrace k tomu, aby vyprávěli, jak jinak by mohly předměty vypadat a k čemu jinému bychom je mohli používat. Rovněž mohou vytvořit ilustrace k textu.

ŘEŠENÍ: čč: skládá se z jednotlivých slov, začíná velkým písmenem, končí znaménkem; mč: počtem slov, znaménkem

ŘEŠENÍ: říct/sdělít/oznámit; napsat; přemýšlíme; vidíme; slyšíme

5 ŘEŠENÍ: Počítáme do dvaceti. (3) Tělocvik máme rádi. (3) Kéž by byl pořad! (4)

6

TIP: Po vypracování úlohy žádáme po žácích, aby mluvili o svém pravidelném (a potom i nepravidelném) týdenním programu.

7 Možnost skupinové nebo párové práce. Rozvoj mluveného projevu, kreativity a myšlení dětí.

22

VĚTA

7 Prohlédni si obrázky. Utvoř věty o tom, co se děje v těchto školách zajímavého.

- Vyber si jednu z vět a napiš ji. Z kolika slov je věta utvořena?
- Přečti v ní nejdelší slovo. Z kolika písmen se skládá?

8 Doplň do vět slova z nabídky.

Nabídka: prázdniny, chodit, trhy, vysvědčením, přírodě, úklid

V září začneme _____ na plavání. Na prosinec jsou pro rodiče naplánovány vánoční _____.

Leden nás potěší pololetním _____.

Na březen je připravený jarní _____ školy.

Květen bude plný zábavy a určitě pojedeme na školu v _____.

V červnu už se blíží _____.

- Urči počet vět v textu. Z kolika slov se skládá každá doplněná věta?
- Vypiš z textu všechny názvy měsíců. Seřaď je podle abecedy.
- Porovnej text s tím, co čeká letos ve škole tebe.

8 ŘEŠENÍ: chodit, trhy, vysvědčením, úklid, přírodě, prázdniny; čč: 6; 1. věta – 6; 2. věta – 8; 3. věta – 5; 4. věta – 7; 5. věta – 11; 6. věta – 6; mč: březen, červen, květen, leden, prosinec, září

TIP: Lze využít jako námět k diskusi a plánování aktivit pro školní rok.

ZNAMÉNKA NA KONCI VĚTY

INFORMACE PRO UČITELE

Dosavadní učivo o čtyřech druzích vět podle postoje mluvčího ke skutečnosti mělo utvrdit žáka ve zvládnutí psaní interpunkčních znamének na konci vět. Toto učivo je v učebnici zařazeno pouze s ohledem na tradici ve výuce. Cílem výuky by nemělo být definování vět těmito 4 termíny, neboť v tomto případě se žáci učí jen klasifikovat formy, prostředky k vyjádření komunikačního záměru, realizační formy mluvních aktů (slib, přání, rozkaz, zákaz, pochvala). S mluvními akty však žáci seznámeni nebyli, ač se komunikace mezi lidmi děje právě jimi. Upozorňujeme na to, že oporu pro psaní těchto znamének čerpají žáci ze svých původních, intuitivně získaných poznatků o větě a jejím fungování v komunikaci. Novodobé výzkumy ukázaly, že daleko důležitější než rozlišování komentovaných druhů vět je pro budování komunikační kompetence jedince poznání komunikačních funkcí výpovědí a orientace v mluvních aktech.

V kapitole jsou tedy záměrně zařazována i cvičení, ve kterých užíváme pouze termín věta s tečkou, s otazníkem a s vykřičníkem.

ZEPTEJ SE SPOLUŽÁKA NA JEHO KONÍČEK.

TIP: Tázat se znamená totéž jako ptát se (usnadní porozumění názvu druhu věty).

INFORMACE PRO UČITELE

Podrobnější informace o současné problematice druhů vět naleznete v publikaci E. Hájkové a kol. *Čeština ve škole 21. století – III. Jazykové jevy v dětských prekonceptech*. Praha: UK, PF, 2013.

TIP: Znáte některé znaménko, které se píše uvnitř věty? Řekněte, co znamená.

DRUHÝ VĚT

23

1 Vyhledej, která znaménka na konci vět jsou v textu *Líbí se nám ve škole*.

2 Řekni, co jsi dělal/a dnes ráno.

Větou oznamovací něco oznamujeme.
Píšeme za ní tečku.
Adam hraje fotbal.

.

3 Zeptej se spolužáka na jeho koníček.

Větou tázací se ptáme.
Píšeme za ní otazník.
Chodíte rádi do školy?

?

4 Co zavolá Lukáš, aby se jeho pes posadil?

Větou rozkazovací něco rozkazujeme nebo někoho k něčemu vyzýváme.
Píšeme za ní tečku nebo vykřičník.
Přihraj!

!

5 Řekni, co si přeješ při špatném počasí.

Větou přací vyslovujeme přání. Píšeme za ní většinou tečku, někdy vykřičník.
Kéž by byl tělocvik pořádkem!

!

6 Přečti z úvodního textu jednu větu s tečkou, s otazníkem a s vykřičníkem.
Poslouchej, jak se mění melodie jednotlivých vět.
Slyšíš rozdíl? Zkus ho popsat.

24

DRUHÝ VĚT

9 Postupně vyprávěj, co jsi dělal/a včera odpoledne.
Zkus zopakovat to, co o sobě vypověděl ostatní. Kolik vět bude správně?

10 Říkej, jaké povely (rozkazy) dává Lukáš svému psu.
Vzor: „Přines!“

11 Co řekneš, když:

- * ráno přijdeš pozdě do školy, protože jsi byl/a u zubaře?
- * tě někdo předběhne ve frontě na oběd?
- * si přeješ, abyste šli s rodiči do kina?

12 Vyslov svá přání do nového školního roku. Zkus začít větu vždy jiným slovem.

13 Doplň otázky podle obrázků.

Kde je _____?

Kam jsi uklídl/a _____?

Přineseš mi _____?

Budeš se dívat na _____?

Chceš poslouchat _____?

Přečteš si _____?

14 Zapiš si pod sebe čísla 9, 10, 12 a 13. K nim přiřaď druhy vět, které jsi tvořil/a ve cvičeních s těmito čísly.

Rozlišujeme druh věty oznamovací, tázací, rozkazovací a přací.

PRÁCE S HLASEM. Podtrhnout intonační stránku věty.

9 Pro tuto aktivitu je vhodné sedět v kruhu. Rozvoj soustředění a pozorného naslouchání.

10 Motivovat žáky, aby vycházeli z vlastní zkušenosti.

11 Cvičení využijeme k dramatizaci – hra na role.

12 V případě potřeby (když např. tvoří jen souvětí se spojkou *aby*) upozorníme žáky na to, aby začínali věty slůvky *ať, kéž*.

13 Do první věty můžeme doplnit kterékoliv ze slov, do dalších dvou téměř kterékoliv – další zadání už jsou obtížnější.

ŘEŠENÍ: mobil, jehlu, brýle, televizi, rádio, knihu

14 **ŘEŠENÍ:** 9 – oznamovací, 10 – rozkazovací, 12 – přací, 13 – tázací

15 Cvičení lze využít k nácviku mluveného projevu a k následnému grafickému záznamu s využitím vhodných interpunkčních znamének. Vybíráme žáky k tomu, aby se pokusili vysvětlit, jaký byl asi komunikační záměr mluvčího; proč na konci věty napsali dané znaménko.

16 Žáci jsou zvyklí, že se ve většině případů dotazuje učitel. Cvičení je tedy zaměřeno na rozvoj komunikace

DRUHÝ VĚT

25

15 Vytvoř věty, které by mohly osoby na obrázku říkat.
Použij všechny druhy vět, které znáš.

16 Utvoř otázku pro paní učitelku nebo pana učitele, na kterou může odpovědět pouze *ano* nebo *ne*.

17 Nakresli obrázek s domkem, stromy, sluncem, mraky. Neukazuj jej, ale diktuj svým spolužákům, co mají kam kreslit, aby vytvořili stejný obrázek.

- Popisoval/a jsi dobře? Poslouchaly tě děti pozorně?
- Jsou obrázky stejné, nebo alespoň podobné?

18 Diktáty.

- * pero, tabule, Tomáš, obrázek, houska, sušenka, spolužák, autobus, zvonek
- * Dan zalévá. Zuzana maluje. Lukáš gumuje. Sandra hledá pero. Honza čte.

mezi učitelem a žákem. Rozvíjí dovednost vhodně a správně formulovat otázku.

TIP: Lze se žáků dotázat, kdy a proč je vhodné pokládat otázky, na které ti druhí odpovídají ANO/NE. Žáci mohou uvádět příklady otázek, které jim pokládají rodiče a oni na ně odpovídají pouze jednoslovně ANO/NE. Co se jim na těchto otázkách/odpovědích líbí/nelíbí?

17 Připomeneme, že žákům pomohou slova *vlevo*, *vpravo*, *nahore*, *dole*. Rozvoj vzájemného naslouchání a sebereflexe.

18 Zařazujeme podle aktuální situace ve třídě, viz s. 10.

DIDAKTICKÉ HRY A AKTIVITY

HRAČÍ KOSTKA (ROZVOJ VYJADŘOVÁNÍ, PROCVIČOVÁNÍ DRUHŮ VĚT): Na větší hrací kostku nalepíme interpunkční znaménka. Žáci házejí kostkou a vytvářejí věty podle toho, jaké znaménko jim padlo. *Podle T. Kotena (s. 68).*

ROZSTŘÍHANÁ VĚTA (ROZVOJ VYJADŘOVÁNÍ, SLOVO-SLED): Soutěž v sestavování věty rozstříhané na slova. Pro druhý ročník je vhodné za posledním slovem napsat na kartičce znaménko a první slovo ve větě s velkým písmenem. Každou větu je možno pro snadnější orientaci napsat jinou barvou. *Podle T. Kotena (s. 58).*

NA SPISOVATELE (SLOVNÍ ZÁSoba, ROZVOJ VYJADŘOVÁNÍ, TVOŘIVOST): Žáci tvoří větu ze slov začínajících písmeny v řadě za sebou. Např. *Č K Š L – Červená karulka šla lesem.* *Podle T. Kotena (s. 73).*

12–15 PRACOVNÍ SEŠIT

5 Všechny věty rozkazovací a přací mohou mít na konci tečku i vykřičník. Diskutujeme se žáky o rozdílech. Pro názornost lze věty napsat na lístky a žáci mohou následně slova rozstříhat; lze procvičovat i skládání slov.

6 Určeno pro práci ve dvojici.

7 Dotazujeme se, jaké další úkoly žáci dostávají od tatínka, sourozence, jak jim to jiní lidé připomínají. Jaké úkoly, jakým způsobem oni sami někomu zadávají a proč?

8 Můžeme chtít označit druhy vět, hovořit o dalších dopravních značkách. Diskutujeme se žáky o tom, co značky vyjadřují.

9 Využijeme k diskusi na téma *Bezpečná jízda na kole*.

Další materiály a podporu naleznete na

fred.fraus.cz,

skolasnadhledem.cz,

v interaktivní učebnici **Flexibooks.**